YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
6 päivänä heinäkuuta 1982 *

Yhdistetyissä asioissa

188/80

Ranskan tasavalta, asiamiehenään G. Guillaume ja Ranskan valtion vara-asiamiehenä P. Moreau Defarges, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja B. van der Esch, avustajanaan komission oikeudellisen yksikön virkamies G. Marenco, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja O. Montalto, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukee

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehenään A. Bos,

sekä

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään liittotasavallan talousministeriön ministerialrat M. Seidel ja Oberlandesgericht Kölnin asianajaja A. Deringer,

* Oikeudenkäyntikielet: englanti, ranska, italia.

189/90

Italian tasavalta, asiamiehenään diplomaattisten riita-asioiden, laki- ja sopimusasioiden osaston päällikkö A. Squillante, avustajanaan valtionasiamies I. M. Braguglia, prosessiosoite Luxemburgissa Italian suurlähetystö,

kantajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehenään G. Guillaume, avustajanaan vara-asiamies A. Carnelutti,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja B. van der Esch, avustajanaan komission oikeudellisen yksikön virkamies S. Fabbro, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja O. Montalto, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukevat

Alankomaiden kuningaskunta

ja

Saksan liittotasavalta,

190/80

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään Treasury Solicitor W. H. Godwin, prosessiosoite Luxemburgissa Yhdistyneen kuningaskunnan suurlähetystö,

kantajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehenään G. Guillaume, avustajanaan vara-asiamies A. Carnelutti,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja B. van der Esch, avustajanaan komission oikeudellisen yksikön virkamies P. J. Kuyper, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja M. Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukevat

Alankomaiden kuningaskunta

ja

Saksan liittotasavalta,

joissa kantajat vaativat jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta 25 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission direktiivin

80/723/ETY (EYVL N:o L 195, s. 35) kumoamista ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat A. Touffait ja O. Due sekä tuomarit P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koopmans, A. Chloros ja F. Grévisse,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: P. Heim,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan tasavalta, Italian tasavalta ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat nostaneet ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla kolme kannetta, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 16., 18. ja 19.9.1980, jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta 25 päivänä kesäkuuta 1980 annetun komission direktiivin 80/723/ETY (EYVL N:o L 195, s. 35) kumoamiseksi. Saksan liittotasavalta ja Alankomaiden kuningaskunta ovat näissä asioissa väliintulijoina tukeakseen komission vaatimuksia.

2 Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan perusteella annetussa direktiivissä velvoitetaan jäsenvaltiot pitämään saatavilla viiden vuoden ajan tiedot, jotka koskevat julkisten viranomaisten julkisille yrityksille myöntämiä julkisia varoja sekä näiden varojen todellista käyttöä mainituissa yrityksissä. Direktiivin johdanto-osasta käy ilmi, että sen tärkeimpänä tavoitteena on edistää perustamissopimuksen valtiontukea koskevan 92 ja 93 artiklan tehokasta soveltamista julkisiin yrityksiin. Lisäksi johdanto-osassa korostetaan yksityisten ja julkisten yritysten yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuuden tarvetta näiden ja valtioiden taloudellisissa suhteissa niiden monimuotoisuuden vuoksi.

3 Kantajina olevien hallitusten esittämät perusteet, vaikka ne tietyiltä osin ovatkin erilaiset, voidaan pääosin tiivistää seuraavasti:

- komission toimivallan puuttuminen
- direktiivin tarpeettomuus ja suhteellisuusperiaatteen noudattamatta jättäminen
- syrjintä julkisten yritysten vahingoksi
- direktiivissä määritetään käsitteet julkinen yritys ja valtion tuki perustamissopimuksen 90, 92 ja 93 artiklan vastaisella tavalla
- ETY:n, EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten soveltamisalan määrittelevien sääntöjen noudattamatta jättäminen
- perustelujen puuttuminen ja yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamatta jättäminen direktiivissä säädetyn ulkopuolelle jättämisen osalta.

Ensimmäinen peruste (komission toimivallan puuttuminen)

4 Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan komissio on riidanalaisen direktiivin antaessaan rikkonut periaatteita, joilla säännellään toimivaltuuksien ja vastuun jakoa yhteisön toimielinten kesken. Perustamissopimuksen institutionaalisista määräyksistä johtuu, että alkuperäinen lainsäädäntövalta kuuluu kokonaisuudessaan neuvostolle, kun taas komissiolla on ainoastaan valvonta- ja toimeenpanovalta. Tämä toimivallan jako vahvistetaan perustamissopimuksen erityisissä valtuutussäännöissä, joissa melkein kaikissa varataan asetusten ja direktiivien hyväksyminen neuvostolle. Erityisesti kilpailusäännöissä on tehty tämä sama vastuun jako. Näissä määräyksissä annetaan valvontatehtävät komissiolle, joka voi käyttää lainsäädäntövaltaa ainoastaan neuvoston säädöksen erityisten ja nimenomaisten valtuuksien rajoissa.

5 Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan perustamissopimuksen määräyksiä, joissa myönnetään poikkeuksellisesti komissiolle toimivalta antaa direktiivejä, on tulkittava edellä esitetyn perusteella. Nämä eivät ole saman luonteisia direktiivejä kuin neuvoston antamat, joissa voi olla yleisiä normeja, joilla määrätään tarvittaessa uusia velvollisuuksia jäsenvaltioille, kun taas ensiksi mainittujen tavoitteena on ainoastaan säännellä yhdessä tai useammassa

jäsenvaltiossa syntynyttä erityistilannetta. Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdassa tämä rajoitettu tavoite käy ilmi sanamuodosta, jonka mukaan komissio antaa jäsenvaltioille "osoitetut" aiheelliset direktiivit tai tekee jäsenvaltioille "osoitetut" aiheelliset päätökset.

6 Tälle väitteelle ei löydy kuitenkaan perustetta perustamissopimuksen institutionaalisista määräyksistä. Komissio osallistuu 4 artiklan mukaan yhteisön tehtävien hoitamiseen samalla tavoin kuin muut toimielimet, joista kukin toimii sille perustamissopimuksessa annettujen toimivaltuuksien rajoissa. Perustamissopimuksen 155 artiklassa määrätään melkein samoin sanamuodoin kuin 145 artiklassa neuvoston tehtävistä, että komissiolla on oma päätösvalta perustamissopimuksessa määrätyin edellytyksin. Lisäksi siinä luvussa, jossa säännellään yleisesti toimielinten antamien säädösten vaikutuksia ja sisältöä, ja erityisesti 189 artiklassa ei tehdä Yhdistyneen kuningaskunnan tekemää eroa yleisesti sovellettavien direktiivien ja muiden ainoastaan erityistoimenpiteitä koskevien direktiivien välillä. Mainitun artiklan ensimmäisessä kohdassa komissiolla on samoin kuin neuvostolla valta antaa direktiivejä perustamissopimuksessa määrätyin edellytyksin. Tästä seuraa, että komissiolle perustamissopimuksen erityismääräyksellä annetun toimivallan rajoja ei voida johtaa yleisestä periaatteesta, vaan ne on määritettävä tulkitsemalla kyseisen määräyksen eli tässä tapauksessa 90 artiklan sanamuodon niin, että sanamuotoa tarkastellaan määräyksen tavoitteiden ja sillä perustamissopimuksen rakenteessa olevan paikan valossa.

7 Tältä osin ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, että suurimmassa osassa perustamissopimuksen muita erityismääräyksiä, joissa määrätään lainsäädäntövallan käyttämisestä, myönnetään mainittu toimivalta neuvostolle, joka antaa säädökset komission ehdotuksesta. Ei voida myöskään tehdä eroa direktiivien hyväksymistä koskevien määräysten välillä sen mukaan, käytetäänkö niissä ilmaisua "antaa" vai "osoittaa". Perustamissopimuksen 189 artiklan mukaisesti sekä neuvoston että komission direktiivit ja päätökset osoitetaan niiden adressaateille, jotka direktiivien osalta ovat välttämättä jäsenvaltiot. Jäsenvaltioille osoitettujen direktiivien sekä päätösten hyväksymistä koskevassa määräyksessä sana "osoittaa" on yksinkertaisesti yhteinen asianmukaisin ilmaisu.

8 Tukeakseen komission toimivallan puuttumista koskevaa perustetta kolme kantajana olevaa hallitusta katsoo, että neuvosto olisi voinut antaa riidanalaisessa direktiivissä olevat säännökset. Ne esittävät, että direktiivin tavoitteena on antaa komissiolle mahdollisuus valvoa, noudattavatko jäsenvaltiot velvoitettaan antaa sille tieto 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti kaikesta valtion tuen

myöntämisestä tai muuttamisesta ja että 94 artiklassa annetaan neuvostolle toimivalta vahvistaa edellytykset mainitun kohdan soveltamiselle, minkä vuoksi kyseiset säännökset kuuluvat kyseisen toimielimen toimivaltaan mainitun artiklan nojalla. Tällaiset säännöt kuuluvat näiden asianosaisten mukaan joka tapauksessa neuvoston toimivaltuuksiin 213 artiklan nojalla tai toissijaisesti 235 artiklan nojalla. Kyse on näin ollen alasta, jolla neuvosto on toimivaltainen, minkä vuoksi kantajana olevat hallitukset katsovat, ettei komission kilpailevaa toimivaltaa voida tunnustaa perustamissopimuksen muiden määräysten nojalla.

9 Komissio, jota tukee Saksan liittotasavallan hallitus, korostaa, että direktiivissä tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka ovat 93 artiklassa määrätyn menettelyn vastaisia ja siksi 94 artiklaa ei voida soveltaa. Se toteaa myös, että 213 artiklassa ei ole kyse jäsenvaltioilla olevista tiedoista, joita niiden on toimitettava pyydettäessä komissiolle 5 artiklassa määrätyn yleisen yhteistyövelvoitteensa nojalla. Perustamissopimuksen 235 artiklaa ei tässä tapauksessa voida myöskään soveltaa, koska siinä edellytetään, ettei muita toimivaltuuksia ole. Alankomaiden hallitus puolestaan korostaa ennen kaikkea 90 artiklan erityisluonnetta ja itsenäistä merkitystä.

10 Kantajina olevien hallitusten 213 ja 235 artiklaa koskevat väitteet on hylättävä. Perustamissopimuksen osaan yleiset määräykset ja loppumääräykset kuuluvalla 213 artiklalla ei estetä perustamissopimuksen erityismääräyksissä komissiolle myönnetyn toimivallan käyttämistä. Tässä tapauksessa ei 235 artiklaa voida soveltaa komission esittämästä syystä.

11 Sitä vastoin 94 artiklaa koskevaa väitettä tarkasteltaessa sen määräyksiä on verrattava 90 artiklan määräyksiin, ja huomioon on otettava molempien artiklojen tavoitteet ja päämäärä.

12 Tältä osin on todettava, että kyseisillä artikloilla on eri tavoitteet, sillä 94 artikla kuuluu määräyksiin, joilla säännellään valtiontukea riippumatta kyseisen tuen muodoista ja vastaanottajista. Sen sijaan 90 artikla koskee vain yrityksiä, joiden toiminnasta valtioilla on erityinen vastuu sen vaikutusvallan vuoksi, jota valtioilla on tähän toimintaan. Artiklassa korostetaan sitä, että kyseisiin yrityksiin sovelletaan 2 kohdassa määrätyin täsmennyksin kaikkia perustamissopimuksen määräyksiä; siinä velvoitetaan jäsenvaltiot noudattamaan näitä sääntöjä suhteissaan kyseisiin yrityksiin ja asetetaan komissiolle tältä osin valvontavelvollisuus, jota täyttäessään se voi tarvittaessa antaa jäsenvaltioille osoitettuja direktiivejä ja päätöksiä.

13 Tavoitteissa ilmenevien erojen lisäksi eroa on molemmissa artikloissa neuvostolle ja komissiolle myönnetyn toimivallan käyttämiselle asetetuissa edellytyksissä. Neuvosto voi 94 artiklan nojalla antaa mitkä tahansa 92 ja 93 artiklan soveltamiseen tarvittavat asetukset. Sitä vastoin 90 artiklan 3 kohdassa komissiolle annetaan ainoastaan toimivalta antaa samassa kohdassa sille määrätyn valvontavelvollisuuden tehokkaaseen täyttämiseen tarvittavat direktiivit ja päätökset.

14 Verrattuna 94 artiklassa neuvostolle annettuun toimivaltaan 90 artiklan 3 kohdassa komissiolle annettua toimivaltaa käytetään erityisellä soveltamisalalla ja kyseisen artiklan tavoitteiden mukaisesti määritetyin edellytyksin. Tästä seuraa, että komission toimivalta antaa riidanalainen direktiivi riippuu sen 90 artiklassa tarkoitetusta valvontavelvollisuudesta johtuvista tarpeista, eikä neuvoston 94 artiklan nojalla sille annettua yleistä toimivaltaa käyttäen mahdollisesti antama lainsäädäntö, jossa on julkisille yrityksille myönnettyä tukea koskevia säännöksiä, estä komissiota käyttämästä toimivaltaansa.

15 Edellä esitetystä seuraa, että kantajana olevien hallitusten esittämä ensimmäinen peruste on hylättävä.

Toinen peruste (tarpeettomuus)

16 Ranskan ja Italian hallitukset kiistävät, että direktiivin säännöt olisivat tarpeen, jotta komissio voisi hoitaa sille 90 artiklassa annettua valvontatehtävää. Ne katsovat, että on olemassa oikeudellinen ero taloudellisella tasolla valtion ja julkisten yritysten välillä. Julkisten viranomaisten viimeksi mainittujen käyttöön antamat varat käyvät ilmi talousarviota koskevista säädöksistä sekä yritysten tilinpäätöksistä ja vuosikertomuksista. Kansanvaltaisessa yhteiskunnassa on valtion ja julkisten yritysten suhteita koskevia tietolähteitä, jotka ovat vähintään yhtä täydellisiä kuin suhteita yksityisiin yrityksiin koskevat tietolähteet ja paljon tarkempia kuin yksityisten yritysten keskinäisiä suhteita koskevat tietolähteet.

17 Komissio viittaa direktiivin johdanto-osan neljänteen ja viidenteen perustelukappaleeseen, joissa vahvistetaan, että kansallisten viranomaisten ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden monimuotoisuus vaikeuttaa komission valvontavelvollisuuden täyttämistä ja että perustamissopimuksen valtiontukea koskevien oikeussääntöjen oikeudenmukainen ja tehokas soveltaminen julkisiin ja yksityisiin yrityksiin on mahdollista ainoastaan, jos avoimuus

toteutetaan näiden suhteiden osalta. Yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyssä käsittelyssä komissio ja Saksan liittotasavallan hallitus ovat maininneet esimerkkejä osoittaakseen, etteivät mainitut suhteet olleet riittävän avoimia, jotta komissio olisi voinut niistä päätellä, saivatko julkiset yritykset valtion tukea.

18 Julkisilla yrityksillä on erilaiset muodot eri jäsenvaltioissa ja niiden toiminta on monimuotoista, minkä vuoksi niiden taloudelliset suhteet julkiseen valtaan ovat väistämättä myös hyvin erilaisia, usein monimuotoisia ja näin ollen vaikeita valvoa, vaikka käytettävissä olisikin kantajana olevien hallitusten mainitsemat julkaistavat tietolähteet. Näin ollen ei voida kieltää, etteikö komissiolla olisi tarvetta pyrkiä saamaan lisätietoa näistä suhteista niin, että se vahvistaa yhteiset arviointiperusteet kaikille jäsenvaltioille ja yrityksille, joita asia koskee. Kantajana olevat hallitukset eivät ole näyttäneet toteen näiden perusteiden määrittämisen osalta, että komissio olisi ylittänyt sille 90 artiklan 3 kohdassa annetun harkintavallan rajat.

19 Tästä seuraa, että peruste direktiivin tarpeettomuudesta on hylättävä. Sama koskee erityisesti Italian hallituksen väitettä komission toimien suhteettomuudesta.

Kolmas peruste (julkisten yritysten syrjiminen yksityisiin yrityksiin nähden)

20 Ranskan ja Italian hallitukset katsovat, että 222 artiklasta sekä 90 artiklasta johtuu, että julkisia ja yksityisiä yrityksiä on kohdeltava yhdenvertaisesti. Direktiivissä asetetaan kuitenkin ensiksi mainitut epäsuotuisampaan asemaan kuin viimeksi mainitut, ennen kaikkea koska siinä asetetaan julkisille yrityksille sellaisia velvoitteita, erityisesti tilinpidon osalta, joita ei ole asetettu yksityisille yrityksille.

21 Tältä osin on muistettava, että yhdenvertaisuuden periaate, johon hallitukset vetoavat julkisten ja yksityisten yritysten suhteissa yleensä, edellyttää, että molempien ryhmien tilanne on toisiinsa rinnastettava. Yksityiset yritykset määrittävät sovellettavassa lainsäädännössä niille annetuissa rajoissa teollisen ja kaupallisen strategiansa ottaen huomioon erityisesti kannattavuustekijät. Julkisten yritysten päätöksiin voivat sitä vastoin vaikuttaa tästä poikkeavat tekijät, sillä kyseisiin päätöksiin voivat vaikuttaa julkiset viranomaiset, jotka pyrkivät yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin. Tällaisen vaikutuksen taloudelli-

sista ja rahoituksellisista seurauksista kehittyvät näiden yritysten ja julkisen vallan välille erityiset rahoitussuhteet, jotka ovat erilaiset kuin suhteet julkisen tahon ja yksityisten yritysten välillä. Direktiivissä on kyse nimenomaan näistä erityisistä rahoitussuhteista, minkä vuoksi syrjintään perustuva peruste on hylättävä.

Neljäs peruste (90, 92 ja 93 artiklan vastaisuus sillä perusteella, että direktiivissä määritetään käsitteet julkinen yritys ja valtion tuki)

22 Ranskan ja Italian hallitukset katsovat, että direktiivin 2 ja 3 artiklalla täydennetään ilman laillista perustetta perustamissopimuksen 90, 92 ja 93 artiklaa, koska niissä määritellään julkisen yrityksen käsite ja määritetään taloudelliset suhteet, jotka komission mielestä voivat olla valtion tukea.

23 Nämä väitteet ovat perusteettomia. Direktiivin sääntöjen soveltamisalaan kuuluvien taloudellisten suhteiden määrittämisestä 3 artiklassa on todettava, ettei kyse ole komission pyrkimyksestä määrittää käsitettä tuki sellaisena kuin se on perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa, vaan täsmentää rahoitustoimet, joista komission mielestä sille on ilmoitettava, jotta se voisi valvoa, onko jäsenvaltio myöntänyt tukea kyseiselle yritykselle täyttämättä 93 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuuttaan. Kuten edellä on todettu toisesta perusteesta, ei ole näytetty toteen, että komissio näin toimiessaan olisi ylittänyt sille 90 artiklan 3 kohdassa määrätyn harkintavallan rajat.

24 Direktiivin 2 artiklassa rajataan käsite "julkinen yritys" maininnalla "tässä direktiivissä tarkoitetaan", joten on korostettava, ettei näillä määräyksillä ole tarkoitus määrittää kyseistä käsitettä sellaisena kuin se on perustamissopimuksen 90 artiklassa, vaan vahvistaa tarvittavat perusteet rajaamaan yritysryhmä, jonka taloudelliset suhteet julkisiin viranomaisiin kuuluvat direktiivissä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Arvioitaessa tätä rajoitusta, joka on välttämätön, jotta jäsenvaltioiden tietoon saatettaisiin niiden direktiivin mukaisten velvollisuuksien laajuus, on vahvistettuja perusteita verrattava 90 artiklassa komissiolle määrätyn valvontavelvollisuuden perustana oleviin näkökohtiin.

25 Direktiivin 2 artiklan mukaan siinä tarkoitetaan julkisilla yrityksillä kaikkia yrityksiä, joiden suhteen julkiset viranomaiset käyttävät suoraan tai välillisesti määräysvaltaa. Tällaista määräysvaltaa oletetaan käytettävän toisen alakohdan mukaan, jos julkisilla viranomaisilla on suoraan tai välillisesti enemmistö

pääomasta, äänimäärän enemmistö tai mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet kyseisen yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

26 Kuten edellä on jo todettu, syy, miksi 90 artiklan määräykset ovat perustamissopimuksessa, on nimenomaisesti julkisen vallan vaikutusvalta julkisten yritysten kaupallisiin päätöksiin. Tätä vaikutusvaltaa voidaan käyttää omistuksen perusteella tai yrityksen hallintoa koskevien sääntöjen välityksellä. Valitessaan nämä samat arviointiperusteet niiden taloudellisten suhteiden määrittämiseksi, joista sen on saatava tietoja voidakseen täyttää valvontavelvollisuutensa 90 artiklan 3 kohdan mukaisesti, komissio ei ole ylittänyt tässä samassa kohdassa sille annetun harkintavallan rajoja.

27 Neljäskin peruste on siksi hylättävä.

Viides peruste (ETY:n, EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten soveltamisalan määrittävien sääntöjen noudattamatta jättäminen)

28 Ranskan hallitus korostaa, että direktiivin 2 artiklassa annettu julkisen yrityksen määritys on luonteeltaan yleinen ja että 4 artiklassa määrätty energian jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle, mukaan luettuna ydinenergian osalta uraanin tuotanto, sen rikastaminen ja säteilytettyjen ydinpolttoaineiden käsittely sekä plutoniumia tuottavien aineiden valmistaminen, tarkoittaa sitä, että direktiiviä sovelletaan mainituin poikkeuksin EHTY:n ja Euratomin perustamissopimukseen kuuluviin julkisiin yrityksiin. Ranskan hallitus vaatii toissijaisesti direktiivin kumoamista siltä osin kuin siinä tarkoitetaan EHTY:n tai Euratomin perustamissopimuksiin kuuluvia yrityksiä sillä perusteella, että ETY:n perustamissopimuksen mukaisesti hyväksytyssä johdetun oikeuden tekstissä ei voida säännellä muiden sopimusten positiivisten sääntöjen soveltamisalaan kuuluvaa asiaa.

29 Komissio myöntää, että ETY:n perustamissopimuksen 232 artiklan 1 kohdan nojalla sekä EHTY:n perustamissopimuksen yrityksille myönnettyä tukea koskevien sääntöjen perusteella direktiiviä ei voida soveltaa kyseisiin yrityksiin. Ydinenergia-alan yritysten osalta komissio katsoo, että Euratomin perustamissopimuksessa ei ole määräyksiä valtion tuesta. ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaa ja näin ollen direktiiviä voidaan soveltaa tämän alan yrityksiin, jollei direktiivin 4 artiklassa esitetystä soveltamisalan ulkopuolelle jättämisestä muuta johdu.

30 ETY:n perustamissopimuksen 232 artiklan 1 kohdan mukaan tällä sopimuksella ei muuteta EHTY:n perustamissopimuksen määräyksiä, varsinkaan jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia, mainitun yhteisön toimielinten valtuuksia eikä mainitussa sopimuksessa hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnasta annettuja määräyksiä koskevilta osin.

31 Sillä perusteella, että 90 artiklan 3 kohta koskee nimenomaan toimielinten toimivaltuuksia ja että riidanalaisessa direktiivissä määrätään velvollisuuksia jäsenvaltioille valtiontukien alalla, jonka osalta EHTY:n perustamissopimuksessa on jäsenvaltioille ja hiili- ja teräsmarkkinoilla toimiville yrityksille osoitettuja määräyksiä, ETY:n perustamissopimuksen 232 artiklasta johtuu, että riidanalaista direktiiviä ei voida soveltaa suhteissa näihin yrityksiin. Tästä syystä direktiivi ei ole lainvastainen tältä osin, vaikka olisikin epäilemättä oikeudellisen tilanteen selvyyden vuoksi ollut suotavampaa, että kyseisten yritysten poissulkeminen olisi käynyt ilmi direktiivin omasta sanamuodosta.

32 Sitä vastoin Euratomin perustamissopimuksen osalta ETY:n perustamissopimuksen 232 artiklan 2 kohdassa täsmentämään ainoastaan, että viimeksi mainitulla sopimuksella ei poiketa ensiksi mainitun määräyksistä. Ranskan hallitus ei ole osoittanut, että direktiivin määräykset poikkeaisivat Euratomin perustamissopimuksen määräyksistä. Tämän vuoksi tämä peruste on hylättävä.

Kuudes peruste (perustelujen puuttuminen ja yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamatta jättäminen direktiivissä tehtyjen poikkeusten osalta)

33 Energia-alan lisäksi direktiivin 4 artiklassa jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle julkiset yritykset, joiden kokonaisliikevaihto ennen veroja kahdella edeltäneellä tilikaudella on ollut pienempi kuin 40 miljoonaa Euroopan laskentayksikköä, ja yritykset sellaisten palvelujen osalta, joiden tarjoaminen ei ole omiaan vaikuttamaan tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sekä vesialan, liikennealan, postialan ja teletoiminnan yritykset ja julkiset luottolaitokset.

34 Italian hallitus toteaa, että tämä soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen aiheuttaa perusteetonta syrjintää. Se katsoo, että alakohtainen ulkopuolelle jättäminen voidaan sallia ainoastaan yhteisön sisäisen kilpailun puuttuessa tarkoitetulta alalta.

35 Tarkastelematta sitä, että tällä perusteella pyritään pikemminkin laajentamaan direktiivin soveltamisalaa, on todettava, että väite on perusteeton. Direktiivin johdanto-osan kahdennessatoista kappaleessa esitetään, että on tarpeen jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle aloja, joilla ei ole kilpailua tai joita jo säädellään tietyin yhteisön säännöksin ja määräyksin, joilla taataan riittävä avoimuus, sellaisilla toimialoilla toimivia julkisia yrityksiä, joihin olisi sovellettava erityissäännöksiä, ja niitä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa siinä määrin, että avoimuuden toteuttamisesta aiheutuva hallinnollinen rasitus olisi perusteltu. Kaikissa näissä näkökohdissa, joista ainakin yksi soveltuu kuhunkin 4 artiklassa direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyyn alaan, on riittävän objektiivisia perusteita direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jättämiselle.

36 Tämän perusteella kolmen hallituksen nostamissa kanteissa ei ole esitetty kanteen kohteena olevan direktiivin edes osittaiseen kumoamiseen oikeuttavia seikkoja. Kanteet on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

37 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on tätä vaatinut.

38 Koska kantajana olevat kolme hallitusta ovat hävinneet asian, kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Sama koskee Ranskan hallitusta väliintulijana asioissa 189–190/80.

39 Komission väitteiden tukemiseksi väliintulijoina olevista hallituksista ainoastaan Alankomaiden hallitus on vaatinut kantajien velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Ranskan tasavalta, Italian tasavalta ja Yhdistynyt kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan lisäksi korvaamaan komission ja Alankomaiden kuningaskunnan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanteet hylätään.**

2) **Ranskan tasavalta, Italian tasavalta ja Yhdistynyt kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan lisäksi korvaamaan komission ja Alankomaiden kuningaskunnan oikeudenkäyntikulut.**

Mertens de Wilmars Touffait Due Pescatore Mackenzie Stuart

O'Keeffe Koopmans Chloros Grévisse

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä heinäkuuta 1982.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti